

it op reke-
terijnde rij-
nmaal een
geven, is

de „Over-
haar leed-
s gepaast.
rk van be-
van zulke
geeft.
HEPP.

EN.

N.A.

en afscheids-
Synode. Hij
Juni te ver-
elington, in
dar zal de
n California,
nd Rapids in
it gedurende
st het weder
verder terug

pen, zoo werd
nen van het
t tweede dat
it onder den
d die in het

ver deze ge-
ook plicht-

reformeerde
di. De W. P.
e wij nuwer
e welke door
coo word er
g der Synode
nenden depu-
toegezonden.
en stemt de
ik en aanver-

r in de syste-
te voortaan
leshetreffende
or dogmatiek.
Prof. Bouma
vakken prefe-
teriet, moest
dogmatiek.
Berkhof die
ken doceerde.
Zending wer-
de Englewood
staat men in
eliasie onder
ten huize, mel-
n.

r leiding van
eputaatschap,
id door één
rale lichaam.
de plaats der
voningen wer-
ankt.

penbaring ge-
n twintig na-
e-nelle groep
igratie vanul

was die over-
eel de groote
l onhand, ar-
noodig waren,
e effectief kon

den invloed
nder ons het

o Heer,
er."

de centrale
voortaan uit-
iteit had om
en of te doen
„Algemeene
n de „Board".
En die Alge-
meenvoudig had
sses wat de
fd — als het
zendingss-com-
centralisatie"

gevonden in
beveinden zich
er reussachtig
in Nederland).
e als het land
cht en veertig
it grooter dan
zijn gapingen,
ne duizend of
de classiale

commissies ontbrak. Overzicht, het gehele land dek-
kend, ontbrak en was onmogelijk.

Ten deele als gevolg hiervan verminderde de kerk-
uitbreiding gedurende de laatste tien of vijftien jaren
op onthoudende wijze.

Met opzet zeg ik hier „ten deele". Want de vermindering
der emigratie van uit Nederland gedurende de
laatste tien of vijftien jaren was en is een niet te
negeren factor in dezen. Doch het feit dat andere
kerkgroepen met meer centrale en meer mobiele orga-
nisatie meer dan één belovend zendingsveld wegknap-
ten, is bewijs genoeg dat de afnemende kerkuitbreiding
ten minste ten deele was te wijten aan de nieuwe
methode, die voor ons groote uitgestrekte land niet
geschikt bleek te zijn.

Meer dan eens werd er geschreven, dat wij niet
de inwendige Zending in een moeras zaten. Welnu,
de Synode van 1926 nam belangrijke besluiten in de
richting van meer centralisatie, ook al ontweek men
angstvallig het woord „Board" en ook al stipuleerde
men het vasthouden aan het beginsel van „roepende
kerken". En hoe werd er besloten? Schrijver dezes pleitte
voor afgeheelen terugkeer tot het oude systeem — ten
minste in hoofdzaak, n.l. een „Board" gevormd door
deputaten, uit elke Classis een. Zoo is de „Board"
der Heiden Zending geconstitueerd en ook de „Board
of Trustees" van Calvin College en Theologische School
— vaak Curatorium genoemd. Doch neem, — een be-
middelend plan werd geprefereerd en geaccepteerd.

De bestaande zendingscommissies aan den Atlantischen
Oceaan — (de Classes Hudson en Hackensack), zullen
één zendingsdistrict-commissie vormen. Zoo ook de vijf
Classes in Michigan; dito de twee (Illinois en Wis-
consin), ten westen van het Michigan-meer; dito de
vier Classes in het Midden Westen, en dan nog een
vijfde districtscommissie, bestaande uit deputaten der
zendingscommissies der Classes California en Pacific.
Elk dezer district-commissies wijst één broeder aan
om met de deputaten der andere dergelijke com-
missies een „General Home Mission Committee" te
vormen, waarvan de zendingsdirecteur ex officio lid
en secretaris is. Het beheer der financiën is aan haar
toevertrouwd.

Hoe de nieuwe organisatie nu functioneren en floreeren
zal, zal de toekomst leeren.

Doch feit is het, en al de leden der Synode erkennen
dit, dat meer centralisatie dringend noodwendig was.

Het zal misschien aan hen die niet bekend zijn
met onze Amerikaanse afstanden en allerlei on-
standigheden, moeilijk vallen om alles wat er in de
bovenvermelde regeling vervat ligt, zoo maar te appro-
beren als in alles conform met beginselen door de
Gereformeerde Kerken in Nederland geaccepteerd. Doch
de praktijk heeft in dezen heel wat te zeggen. En in de
historische ontwikkeling der leidende kerkengroepen in
de Vereenigde Staten en Canada is centralisatie nood-
wendig gebleken. Zelfs de Congregationale Kerken, van
huis uit independentisch, en de Baptische kerken onder
hetzelfde systeem van kerkregering levend, zijn noens-
velens gedwongen geworden hare „Boards" te schep-
pen en heel wat gecentraliseerde autoriteit toe te ken-
nen. „Facts are stubborn things" is het Engelsch
spreekwoord.

Eén der redenen waarom het nieuwe plan er met
vlag en wimpel door kwam, is de toestand in Canada
wat de landverhuizende Nederlanders betreft.

Waar de poorten onzer Unie zoo goed als gesloten
zijn voor emigranten, kwamen er in de laatste jaren
heel wat Nederlanders naar het groote Dominion, nog
steeds zeer schaars bevolkt.

Tot hiertoe werden die landverhuizers overal ver-
spreid. Het doel der Canadeesche regering is blijk-
baar om deze verspreiding zooveel mogelijk te bevo-
deren om het proces der canadiseering te versnellen.
Doch deze methode veroorzaakt schade aan de geestel-
ijke belangen onzer stamgenooten die het Engelsch
niet genoeg verstaan om godsdienst oefeningen in de
taal des lands gebouwen, te volgen. En soms gevoelen
zij die het Engelsch wel kunnen verstaan, zich niet
te huis in de Canadeesche „Vereenigde Kerk", de
grootste Protestantische Kerkengroep. En geen wonder
omdat die „Unie"-kerk het specifiek Gereformeerde op
bedenklijke wijze heeft uitgeschakeld.

Vandaar dat er stemmen opgingen, dat onze Ameri-
kaansche Kerk de helpende hand zou uitstrekken om
de Gereformeerde landverhuizers te vergaderen in ker-
ken met positief Gereformeerde leer en dienst en licht.
Reeds bestonden er sinds jaren „Christian Reformed"
Kerken te Winnipeg en verder westwaarts. Het was
dit zeer natuurlijk, dat men trachtte, deze Kerken te
versterken door de nieuw aangekomenen, zonen des-
zelfden huizes.

Doch, in het oosten van Canada kwamen heel wat
emigranten. Daarom werden pogingen aangewend vanuit
Michigan, vooral door middel van den veteranen zende-
ling Dr. J. R. Brink, om onze Gereformeerde mede-
belijders en anderen, die min of meer geestverwanten
waren, te beheren, in de hope, dat men hier en daar
genoeg van ons volk zou kunnen bijeenvergaderen om
tot gemeentelijke organisatie op Gereformeerden grond-
slag te komen. Doch deze onderneming bleek te groot
van omvang te worden voor de beide Classes Grand
Rapids, door Dr. Brink gehand, om haar effectief te
drijven. Men besefte, dat heel de Kerk belang had
bij deze zaak. Vandaar het ripen van het plan, om meer
centralisatie te bewerken. Volgens de uitwerking ervan
zal nu de zendingszaak in oostelijk Canada, met name
in de Provincie Ontario, en in verband daarmee in de
landingsplaatsen te Quebec, Montreal, St. Johns en Hal-
ifax, worden voortgezet door de commissie van het
Lake Michigan ten oosten district, dat, zooals reeds
medegedeeld, gevormd wordt door onze vijf Michigan-
Classes. Waar dit district evenals de overigen in nauw
verband staat met de Algemeene Zendingscommissie en
aan haar rapporteert, zal het zoo noodige contact met
de gansche Kerk bestaan. Aan schrijver dezes als zen-
dingsdirecteur en secretaris der Algemeene Commissie,
werd opgedragen om zich in verbanding te stellen met
de Kerken en Emigratie-Bureaux in Nederland, om de
nodigste verstrooing en geestelijke verwaarloozing
der zonen en dochteren onzes volks tegen te gaan
en zoo mogelijk te doen ophouden. Misschien zal per-

soonlijk onderhoud met de betreffende autoriteiten daar-
toe noodig blijken.

Waar onze Kerk zich zoo voor de zaak spanst en zelfs
een crediet ervoor verleende van 8000 dollar per jaar,
mogen wij er zeker op rekenen, dat men van de zijde
der Nederlandsche autoriteiten alle gewilligheid zal be-
toonen in de richting van effectieve co-operatie.

Daartoe behoort een goed systeem van het verkrijgen
en promptelijk verzenden van de namen en toekomstige
adressen van de landverhuizers.

Rome heeft blijkbaar een goed systeem hiervoor.

Doch ons Protestantisch, en daaraan ons Gerefor-
meerd volk laat men schijnbaar maar „waaien" —
zoodat het hopeeloos verstrooid wordt in het zoo uit-
gestrekte Canada — een land van nog grooter omvang
dan onze Unie.

Moge deze poging gelukken. Informatie omtrent en
concentratie van de landverhuizers, is onzes inziens
een zeer belangrijk vraagstuk. En dat vraagstuk heeft
niet alleen recht op belangstelling van de zijde van ons
volk in Nederland, dat hart en zin heeft voor Gerefor-
meerde principes, doch ook van den kant van anders-
gezinden, die met hart en ziel de beginselen en idealen
hebben van het Algemeen Nederlandsch Verbond.

HENRY BEETS.

737 Madison Ave., S. E. Grand Rapids, Mich., U.S.A.

PERS-SCHOUW.

Over de „reorganisatie-vergade-
ring" der Confessioneeelen.

Verleden week gaven we enkele persstemmen.
Thans komt een vervolg.

„De Waarheidsvriend" zegt:

Wij zijn geweldig blij en dankbaar, dat we er niet
gewoest zijn. Vooral als we letten op de discussie, die
op het referaat van Dr. Kromsigt gevolgd is.

Want ging het bij het referaat tegen de Synode van
Assen en tegen de Gereform. Kerken, bij de discussie
werd er nog een schopje boven op gedaan door ds Eke-
ring van Amsterdam, ds Gravemijer van Den Haag,
ds Six Dijkstra van Ter Aa en ds Woldendorp van
Warmond, allen mannen van de Herv. (Geref.) Staats-
partij; waarbij ds Six Dijkstra zich zelfs niet onthield
om met allerlei klatspraatjes betreffende 't sterfbed van
dr Kuyper aan te komen dragen.

Dit is geen tale Kanaans.

Trouwens, dat was de zaak ook niet waard. Het
waren ook geen gedachten Kanaans; al leek
't af en toe wel wat Kanaanietisch.

Voorts schrijft Dr. Gunt in de „Rijnl. Kerkb.":

Niet alle Hervormden doen aan die onbeschaamd-
heid mede. Een enkele onder hen komt tegen het Fa-
risoisme van den Amsterdamschen predikant op.

Dr. Kromsigt durfde oorenen, dat wat te Assen ge-
beurde een caritair is van ware, Schriftuurlijke,
kerkelijke tucht oefening. Gods Woord en de Belydenis
waren gebruikt als een dood statut, en zoo moesten
er wel ongelukken gebeuren. Een nieuwe inquisitie
wordt ingevoerd.

Dit alles waagt een man te zeggen, die altijd den
mond vol heeft over de noodzakelijkheid om Art. 36 der
Ned. Geloofsbelydenis in al zijn scherpte te handhaven.
De Gereformeerden, aldus Dr. Kromsigt, hebben de Be-
lydenis verinkt door den volzin er uit te schrappen,
die de vervolging van ketteren eischt door de overheid
en moordschavotten en brandstapels voor hen doet
verruzen.

Dezelfde schrijver merkt naar aanleiding van
de ergerlijke en ruwe schending van de nagedach-
tenis van Dr. A. Kuyper op:

Voor den verspreider van het valsche gerucht is
het maar gelukkig, dat wij thans geen Gereformeerden
Vondel bezitten want die zou zijn scherpe pijlen zeker
afschieten op hem.

Toen Hugo de Groot in 1646 gestorven was, had
de Leidse hoogleeraar Salmasius iets geschreven
over den grooten man, dat gedacht Vondels toorn
opwekte. Het volgende beklacht werd den professor
toegevoegd onder het opschrift: Aan den lasteraar
van wijlen den Koninklijken vorst Hugh de Groot.

O Farizeeuwse grijs, met schijnghelooft verniet,
Die 't groote lijf vervolgt ook in zijn tweede kist,
Ghy Belhont, past het u dien Herkes na te bessen,
Te steuren op 't altaar den Fenix in zijn assen.
Den mont van 't Hollandsch Recht, bij Themis zelf
beweent?

Zoo zwaegt nu tanden stomp aan 't heilige gebeent.

Dit poëem diene als bewijs, dat wij tegenwoor-
dig zachtmoediger spreken, dan ons voorgelacht.
En het verhaal der confessioneele vergadering be-
wijst, dat wij evenwel niet zachtmoediger denken.
Wat die zachtmoedigheid voorts betreft, waarover
Hilbrandt Boschma en ook Dr. Kromsigt zoo graag
spreken. Dr. Hey merkt in de „Zeeuwse Kerk-
bode" op aan het adres van Dr. Kromsigt:

En-diezelfde man klaagde, dat hij in Assen miste
het terechtbrengen in den geest der zachtmoe-
digheid. In Assen heeft men evenwel niet in een
paar minuten en met applaus, uitgemaakt, dat Dr.
Geelkerken niet in de Gereformeerde Kerken als Die
naar des Woords kon gehandhaafd worden. Daar heeft
men wekelang zich over die ernstige vraag be-
raden.

Dit natuurlijk naar aanleiding van het feit, dat
Dr. Kr. een hervormden dominee, die hem tegen-
sprak, zoo maar naar de „doleerende kerk" ver-
wees.

De heer H. Vermeulen, voorheen cand.-gods-
dienstonderwijzer bij de Herv. Kerk, thans Geref.,
schrijft in de „Geld. Kb.":

Wij vergelijken nu de Ned. Herv. Kerk bij een

zinkend schip. En dan wordt gepompt met evange-
listiek Flink zoo! Maar — 't lek wordt niet
gestopt! De stroom van valsche leer en de moderne
predikanten, die allerlei wind van leer brengen, gaat
door! 't Lek blijft! Wordt nu gezegd: ja ziet ge, die
moderne predikanten, die eenmaal toegelaten zijn, zijn
eenmaal in 't ambt gesteld en moeten wij handhaven
(hoewel 't niet behoort!) maar — wij zullen 't lek
stoppen: Wij laten geen nieuwe moderne wind-
zaaiers toe! Ziet, dan kwam eenmaal aan dien treu-
rigen toestand een einde en werd de Kerk hersteld.
Wel is waar, was daarmee de zondige organisatie
niet hersteld, maar dat juk zou daardoor minder knel-
lend zijn, en die organisatie kon ook langzamerhand
door de Gereform. Kerkenorde worden ingenomen.
Maar nu 't lek in 't zinkend schip blijft, kan men
wel pompen met evangelisatie, maar 't is hopeeloos
werk! Nu zijn drie dingen mogelijk. De evange-
listie-pomp kan zoo hard werken, dat 't lek van
't instroomen van valsche leer bijna niet meer gemerkt
wordt, edoch: 't lek blijft; 't kan zijn, dat en pom-
pen en binnenstroomen met elkander gelijken tred
houden en ten derde kan de stroom van valsche
leeringen zoo groot worden, dat de evangelisatie-
pomp niet of weinig invloed meer heeft! 't Laatste
schijnt helaas 't geval te zijn! Het eenige middel
is handhaving van de tucht. Er is nu jaren
lang genoeg gepraat, er moet nu ook eens gehan-
deld worden.

In aansluiting aan het ter vergadering gebruikte
beeld van de „repeteerende breuk" (met deze quasi-
geestigheid, die een bekend litterator zich eens
het ontvallen en die sedert de ronde doet en
hier word gebezigt tot kenschetsing van de Geref.
Kerken merkt Dr. H. J. Heida op in het „Ger.
Kbl. v. Maassl. e.a.":

De repeteerende breuk!

Dat beweert ook Rome, in haar vastgestelde machts-
aanmatiging.

Dat repetiert de steeds repeteerende Dr. Kromsigt,
die de reorganisatieplannen eindeloos repetiert zonder
des repetitens moe te worden.

Hij vergeet echter twee dingen.

Eerst, dat het kwaal van het repetiteeren niet
heerscht bij de Gereformeerden, maar juist bij hen,
die het Woord van God niet voluit ten grondslag
leggen als het fundament van het leeren en regeren
der Kerke Gods.

Partij kiezende voor Dr. Geelkerken, heeft hij zich
gesteld aan de zijde der werkers met repeteerende
breuken.

Dat kon niet anders, want in plaats der duidelijke
uitspraken der Heilige Schrift treedt de persoonlijke
willekeur.

In stede van de erkende confessie, de machteloze
heerschappij van het subject, wilt ge van het in-
dividu.

Ten tweede blijkt zonneklaar hoe hard de reorga-
nisatieweper ook roept, dat hij daarmee geen wog
weet.

Immers dan kiemt hij zich in de Kerk maar liever
vuel aan de methode van het Fascisme, dat alles
door geweld bestist. Geweld is het immers, waar-
door de tegenwoordige organisatie is ingevoerd, waar-
mede de confessie is op zij gezet, waarmee de
Gereformeerde belijders ambtelijk steeds in den hoek
zijn geworpen.

Geweld zonder recht evangelioed als het Fascisme
op het terrein van het staatkundig leven.

Tusschen die twee polen hangt en slingert de geheele
confessioneele richting met haar reorganisatieplannen,
omdat zij het niet durft wagen met de heerschappij
van Gods Woord alleen in het heilendom des Heeren.

Dr. J. G. Kunst merkt op in de „Geld. Kb.":

Zestig jaar lang bestaan als Confessioneele Vereeni-
ging en nog geen stap verder.

Alleen afkeuring over een Synode, die de belijde-
nis handhaaft.

En na zooveel jaren te hebben geroepen: reorgani-
satie is noodzakelijk, weten de heeren nog niet anders
te doen dan te redetwisten over de vraag of Kuyper
al dan niet als Calvinist gestorven is.

Een afleider om het geweten tot zwijgen te brin-
gen, zoo vragen we.

En Dr. C. Lindeboom zegt in het „N.-H. Kbl.":

Vergissen we ons niet, dan is de samenkomst,
waarin op de meest laatlunkende en hatelijke wijze
over de Gereformeerde Kerken en de Asser Synode
gesproken werd, niet een vergadering geweest van
de Confessioneele Vereeniging, maar eene, die jaar
voor de tweede maal expresselijk belegde Reorga-
nisatie-vergadering.

Vershil maakt dit niet, in zooverre daar voor
't meerendeel dezelfde personen tegenwoordig waren,
die gewoonlijk in de vergaderingen van de Confessio-
neele Vereeniging den toon aangeven.

Wel echter treedt daardoor te klaarder aan den
dag, dat het bij Dr. Kromsigt en de zijnen niet zoozeer
de desorganisatie van eigen kerk is, die hen drijft,
als wel de groei en de toenemende invloed van de
Gereformeerde Kerken.

Niet voor de zestigste, maar pas voor de tweede
maal komt men in reorganisatievergadering bijeen.

En reeds dan is men feitelijk uitgepraat.

Want het onderwerp was niet de Haagse
Synode, die groote staanden-weg van de veelbegeerde
reorganisatie, maar ... de Asser Synode, die ge-
smaagd en verdacht gemaakt moest worden.

Het is jammer, dat deze dingen moeten gezegd
worden, vooral omdat er onder de confessionee-
len ook heel veel menschen zijn, die beter zijn
dan deze oratoren zich hebben getoond in een
oogenblik van „koortsachtige opwindung" ...

Over Prof. Haitjema's klachten.

Wie aan de confessioneele en hun laatste extra-
vagantien denkt, wordt tegelijk aan Prof. Haitjema
herinnerd. Deze heeft verzekerd, dat de Synode

van Assen bewijs gegeven had, dat de vruchten van rationalisme en Aufklärung in onze kerken sterk hadden gewerkt.

In de „Geref. Kl. van Amsterdam-Zuid” zegt de heer Ebling o.m. over de stelling van Prof. Haitjema, dat het Geref. kerkelijk leven de vruchten van het zaai der Aufklärung toont:

En we zullen ons wel niet verzeuen, als we aannemen, dat de meest officiële openbaring van dat kerkelijk leven in den laatste tijd, de beslissingen der Synode, speciaal het dogmatisch-exegetisch rapport, bedoeld zullen zijn als loonend die vier gewaagde vruchten van het zaai der Aufklärung.

Nu is echter al direct merkbaar, dat juist het hoofdkennmerk der „Aufklärung”, n.l. de afkeer van autoriteit, niet onder of in de genoemde 4 vruchten wordt aangewezen. De Aufklärung, zooals die zich in de 18de eeuw, vooral in West-Europa, in alle culturele kringen verbreidde, was zeer bepaald afkeer van alle gehechtheid aan overgeleverde „traditionele” opvattingen en levensgewoonten. Ze wilde de menscheit aan de onmondigheid onttrekken, den mensch vrij maken van de eigenmachtige voogdij van Kerk en Staat. Ze was mede een poging van de rede, om slechts op zichzelf te steunen, om te handelen zonder zich door anderen te laten leiden.

Afkeer van autoriteit, speciaal van de autoriteit van Kerk en traditie — daarin groeit „en bloeit” de Aufklärung. „Ik dank God nog steeds elken morgen”, zoo zegt een schrijver uit den Aufklärungstijd, „dat ik in dezen tijd van de groote innerlijke en uitwendige openbaring van het verstand en de vrijheid mag leven”. De Aufklärung heeft in haar rationalisme juist bovenal dat doel: de autoriteit van de Kerk en van de traditie op godsdienstig en staatkundig terrein te breken. Ter bereiking van dat doel bedient ze zich van alle middelen: Ze voert strijd tegen bijgeloof en vooroordeelen, ze oefent scherpe critiek op alles, wat overgeleverd is. Ze stelt tegenover de oude opvattingen van theocratie en zelfkoning, van geloof en gehechtheid aan het bovennatuurlijke, van de noodzakelijkheid der godsdienstige onverdraagzaamheid, haar leuzen: natuur, rede, humaniteit. Ze verdraagt zich op staatkundig terrein met het „despotisme” van de verlichte monarchie zoo goed als met de „vrijheid” der republiek — ja, ze verdraagt zich met alle staatsvormen — op één na, n.l. met met de monarchie van het goddelijk gezag — kortom, de Aufklärung wil allen alles worden, mits slechts de autoriteit buiten den mensch wordt gebroken.

En nu, nu beginnen we toch reeds te twijfelen! Zou er nu wezenlijk, innerlijk wezenverband bestaan tusschen die „eene als een „geestelijke revolutie” gekenschetste 18de eeuwse beweging, die gezagsafkeer tot hoofdkennmerk heeft, en de beslissingen eener Synode, die bepaaldelijk en nadrukkelijk handhaving van gezag, handhaving nog wel van het Schriftgezag, bedoelt?

In principe is er dus een tegenstelling.

En wat de uitwerking van dit principe betreft: Prof. Haitjema noemde als bezwaar tegen de Geref. Kerken (in Assen): de rationalistische redencermethode. De heer Ebling zegt dit ervan:

Waar zit, in h.v. het dogmatisch-exegetisch rapport de rationalistische redeneerwijze?

One denkt, we hebben het gevonden! Als het ergens kan zitten, dan moet het zitten in dat onderdeel van het rapport, dat den klaarlijklijken zin van het Paradijsverhaal tracht te ontdekken. En de kern van dat onderdeel is het betoog: 1. ter vaststelling van der Heilige Schrift bedoeling, waarbij de Schrift zelf het criterium moet zijn, zal de beslissing gegeven worden door vragen als: vloeit het uit den aard en den inhoud van het verhaal zelf voort, enz.; 2. de Schrift spreekt in Gen. 2 en 3 van een hof, met boomen, in eigenlijken zin; 3. dan moeten, volgens den genoemden regel, de beide bewuste boomen, evengoed als de andere, in eigenlijken zin worden opgevat.

Dit betoog is dus een toepassing van den, naar allerlei bevoegde kenners zeggen, algemeen aangenomen exegetischen regel: het verband, waarin een bepaald Schriftverhaal voorkomt, beslist mede over onze opvatting der bedoeling.

Ziezo — daar hebben we het monster, de rationalistische redeneerwijze, te pakken.

Doel en vragen wij met nadruk: Is dat nu werkelijk een rationalistische redeneerwijze als vrucht der Aufklärung?

Hensch? Maar dan — ja, dan vreezen wij, dat wij allemaal met elkaar, gewone eenvoudige bijbellezers en intellectuele bijbellezers, en doctorale en professorale bijbellezers, wij allen te saten, zoo'n rationalistische redeneerwijze, vrucht der Aufklärung, vertoonen! Hulde aan de vruchtbaarheid der Aufklärung!

En — we kunnen het niet helpen, maar daar schijnt Professor Jolgersma ons toe te fluistren: „het werken met zoodanige groote woorden noemt ik: „oratoriel”.

Volkomen juist. Op het standpunt van Prof. Haitjema worden alle streng-wetenschappelijk bedoelde commentaren in den ban gedaan. En de belijdenisschriften, vooral als men ze ziet in het licht van haar ontstaan, ook. En wat dan nog zou overblijven en genade vinden, kan noch commentaar zijn noch belijdenisschrift. Toch heet Prof. H. „confessioneel”. Toch had ook tot nu toe onder de gereformeerden niemand bezwaar tegen het hebben en formuleeren van een belijdenis en wilde men zelfs een „studie-commissie” instellen. Laat men goed begrijpen, dat redeneeringen als van Prof. Haitjema niet alleen de Synode van Assen, maar ook haar meest directe bestrijders tegenspreken. En dat wie op dit zwaard leunt, als hij het opneemt voor Dr. Geelkerken tegen de Synode, zijn hand doorlooft.

Wat Dr. Geelkerken van de Synode vroeg (een studie-commissie) moet voor Prof. H. nog tienmaal erger zijn dan al de Synodale ongerechtigheid bij elkaar voor dezen studeerkamer-criticus zijn kan. Heeft Prof. Haitjema gelijk, dan moet Dr. Geelkerken zich vooral niet op hem beroepen: want dan kan niemand meer dan juist Prof. Haitjema hem kwalijk nemen, dat hij tegen de „exegese van Assen” geen „geloofs-bezwaar” heeft. Prof. Haitjema heeft dat juist wel, op zijn standpunt.

Tot nu toe heeft in al die „confessionele” broeders (wat een naam voor wie tegen verstandelijke redeneeringen, die immers ook tot een belijdenis den weg banen, bezwaar hebben!) de Synode van Assen geen heusche bestrijders en de tegen haar bezwaarde kring geen werkelijke vrienden gevonden.

K. S.

KERKNIEUWS.

GEREFORMEERDE KERKEN.

Tweetal te:

Delft: G. Laarmann te Klundert en C. v. d. Woude te Gorredijk. Franeker: Mr. W. S. de Vries, te Tzum en J. Wijnenga, te Charlois.

Hocru: K. J. Cremer te Goes en J. H. Kuiper te Drachten. Koog-Zaandijk: W. H. v. d. Vegt te Drachtster-Compagnie en cand. B. G. de Bruijn te Parmerend.

Utrecht (vac. Dr. J. C. de Moor): A. M. Boegenga te Sassenheim en J. R. Goris te Apeldoorn.

Zwartsluis: A. B. W. M. Kok te Wommels en J. A. Verhoog te Nieuw-Dordrecht.

Beroepen te:

Aalsmeer: cand. A. Dondorp te Utrecht. Barum: J. H. Donner Jz. te Molenaarsgraaf-Brandwijk.

Bolnes: cand. A. Dondorp te Utrecht. Epe: G. de Jager te Doornspijk.

„Hertogenbosch: D. de Wit te Berlikum. Koog-Zaandijk: cand. B. G. de Bruijn te Parmerend.

Kollumerpomp: cand. F. Dresselhuys te Wmsholten. Nieuwlande (Dr.): Dr. C. Veltman te „Gravenhage.

Raard: cand. J. H. Antuma te Eemst. Sellingen: cand. D. J. B. Allaart te Oegstgeest.

Ternaard: cand. D. J. B. Allaart te Oegstgeest. Zwartsluis: J. A. Verhoog te Nieuw-Dordrecht.

Aangenomen naar:

Zaandam (vac.): J. A. de Vries; C. J. Wijnenga te Zierikzee.

Bedankt voor:

Barum: S. E. Weibouk te Jutryp-Hoornste. Bitterberg: J. Gollstaad te Noord-Scharwoude. Meijkerke: W. Doornbos te Midwolda. Middelburg (vac. L. Bouma): G. Laarmann te Klundert. Steenwijk: Dr. D. J. v. Katwijk te Schiphol. Utrecht (vac. J. C. de Moor): Dr. C. Bouma te Zwolle. Warffum: W. H. v. d. Vegt te Drachtster-Compagnie.

Afscheid van:

Franeker: S. van Leeuwen. „Hertogenbosch: J. v. d. Meulen. Tekst Rom. 3:14-19. Zaanland: P. van Dyk. Tekst Mich. 7:14.

Intrede te:

Alboud: cand. N. Willems. Tekst 1 Joh. 1:1-4.

CHR. GEREFORMEERDE KERK.

Tweetal te:

Gouda en Zaanland: cand. W. Kremer te Zwolle en cand. B. Oosthoek te Bidderkerk.

Harlewijk: cand. A. Bikker te Noordeloos en cand. B. Oosthoek te Bidderkerk.

Delft: cand. A. Bikker te Noordeloos en Joh. Jansen te Liden.

Beroepen te:

Breuk op Langendijk: cand. J. Drenth te Hoogerem. Diepenheim (toez.): A. Weeder te Koog a. d. Zaan.

Franeker: cand. W. Kremer te Zwolle. Hiversum (als miss. dienaar des Woord): cand. A. Bikker te Noordeloos.

Soest: cand. B. Oosthoek te Apeldoorn. Zaanland: cand. W. Kremer te Apeldoorn.

Bedankt voor:

Haarlem (2e pred. pl.): A. M. Berkhoff te Amsterdam. Maarsse: H. Hoogendoorn te Bunschoten.

Zwindericht: J. P. Meijering te Nieuwpoort.

Intrede te:

Zwaagwestende: A. Gruppen. Tekst Joh. 1:43a.

GEREFORMEERDE GEMEENTEN.

Drietal te:

Ierske: A. de Blois te Ierske, H. Kieft te Veenendaal en M. Hofman te Krabbendijk.

Beroepen te:

Slidrecht: M. Hofman te Krabbendijk.

Aangenomen naar:

Rotterdam (Goudscheer, 100): D. C. Stempvoort te Veenendaal.

NEDERLANDSCHE HERVORMDE KERK.

Drietal te:

Vlagtwedde (toez.): A. Keers te Rottum en Stitswerd. C. A. Snoep te Giethoorn en G. de Wijk te Kamperland.

Beroepen te:

Bergambacht: G. Benes te Munster. Gouda: cand. J. Th. Meijer te Hoenderloo.

Harkstede: cand. J. C. Fischer te Assen. Nieuw-Bopolder: J. G. Wonderink te Handwik.

Nieuweven: W. v. Doorn te Oost- en West-Bokker. Rheden (toez.): J. H. Buiskool te Meppel.

Tilburg: J. C. A. Nijhuis Ockhuizen te Oterleek. Verhuizen-Zoutkamp: C. A. Snoep te Giethoorn.

Vreeswijk: W. v. d. Waal Jz. te Slak-Ewijk. Vlagtwedde (toez.): G. de Wijk te Kamperland.

Wommels: E. v. Ruitenbergh te Oostburg.

Aangenomen naar:

Buiskool: H. M. E. Bromer te Bieskens. Dwingelo: J. J. Homan te Nieuw-Beerta.

Harkstede: cand. J. C. Fischer te Assen. Helder (Evangelisatie): Jac. de Pree te Woort (L.).

Naarden: H. H. Dorgelo te Culemborg. Overdinkel: cand. J. v. Dijk D.Jz. te De Steeg.

Ritthem: H. van Ogen, hulppr. te Heemstede. St. Anna Ter Muiden: J. P. Scholte te Schoondijke.

Bedankt voor:

„Gravendeel (toez.): A. Baerman te Wijk bij Duurstede. Ouddorp (Z.H.): E. Bonner te Doornspijk.

Putten: J. Enkelaar te Rijswijk. Peere (toez.): H. van Ogen, hulppr. te Heemstede.

Rotterdam-Feijenoord: J. H. Buitink te Meppel. Schoonwereld: W. v. Leeuwen, godst-onderw. te Dordrecht.

Vlaardingen: D. J. v. d. Graaf te Bidderkerk.

Afscheid van:

Alblasserdam: A. J. Wormgoor. Tekst Hand. 20:32. Huzen (N.H.): A. H. J. G. v. Voorthuizen. Tekst Hand. 20:32.

Intrede te:

Hoogkerk-Laagkerk: M. C. Slotemaker de Bruine. Tekst Joh. 20:31b.

Lutten: R. Schellenberg. Tekst Rom. 1:16. Werkhoven: M. Niemeijer. Ph.Sz. Tekst Luk. 18:13.

„De Reformatie” is door zijn groote oplage HET blad voor **FAMILIE-ADVERTENTIE**. Onze Gereform. kringen gelieven daarmede te rekenen.

DE GOEDE TIJDING

Gereform. Evangelisatie-Blad. Hoofdredacteur Ds P. Noms.

De verspreiding van „De Goede Tiding” brengt geen financiële lasten mede.

Men vrage inlichtingen en proefnummers bij den Uitgever W. D. MEINEMA, Delft.

Te koop aangeboden

voor meestbiedende de Jaargangen 1898 tot heden van het Hand(Jaar)-boek der Geref. Kerken.

(Alleen Jaargang 1905 ontbreekt). Ook afzonderlijk verkrijgbaar.

Aanvragen te richten onder No. 58; aan het bureau van dit blad te Goes.

Voor een goede Kerkelijke Administratie

gebruikte men onze REGISTERS tot het inschrijven van

Doopleden, Lidmaten in vollen rechte en Huwelijksbevestigingen

in iedere dikte verkrijgbaar

Proefvellen op aanvraag ter inzage

Verder zijn bij ons verkrijgbaar:

Attestatiën voor Doopleden

„ „ „ Lidmaten in vollen rechte

Berichtkaarten verhuizing leden

Credentiebrieven

Beroepingsbrieven met Salarisregeling

Goes

OOSTERBAAN & LE COINTRE

INSTALLATIES VOOR PREEKOVERBRENGING

Vraagt inlichtingen bij

SIEMENS & HALSKE A. G.

Filliale: 's-GRAVENHAGE, Huygenspark 38/39

Lezers van „De Reformatie”! Wekt uw kennis op proefnummers van ons Blad aan te vragen.

IN ELK HUIS EEN ORGEL!

Ganzevoort's Orgelhandel DIEZERSTRAAT 116 — ZWOLLE

heeft steeds in voorraad een groote keuze **ORGELS** voor huiskamer, school en lokaal. Prijscouranten en leveringsvoorwaarden gratis op aanvraag.

Een reisje naar Den Haag

loont ruimschoots de moeite wanneer men zich een goed **PIANO** of een degelijk **HARMONIUM** wil aanschaffen. In onze coll. (ruim 100 stuk) met vele grotere werken vindt ieder wat hij wenst. terwijl hij aankoop reiskosten worden vergoed en gratis stipt wordt nagekomen.

D. A. RIPPEN

Repr. v. h. Huis Mannbord

Gedipl. stemmer Mij „Toonkunst” Piet Heinstraat 42, DEN HAAG

Inlichtingen op aanvraag

Levering franco.

Plaats uw Familie-Advertentie in „De Reformatie”

Yogha. Annie Be-sofe, teven